

## HENRY LAUFENBURGER

Aykut HEREKMEN

Maliye Asistanı

1965 senesi Kasım ayında büyük Fransız maliyecisi Henry Laufenburger öldü. İstanbul Üniversitesinde de üç sene maliye okutan bu büyük maliyeci Türkiye’de son senelerde genç nesil maliyecilerinin fazla Anglo - Sakson eğitimi tesiri altında kalmalarından olacak, unutulmuş gibidir. Ölümünün ardından altı ay geçtiği halde hâlâ hakkında en ufak bir anının dahi kaleme alınmaması bu görüşümüzü teyid eder mahiyettedir. Oysa Türkiye’de maliye eğitimi geleneksel Fransız maliye eğitiminin adeta bir aksi olup Gaston Jeze’siz maliye kitabı düşünülemezmiş bir zamanlar. O zamanlar, Fransız, Alman, İngiliz, Amerikan maliye tipleri içinden maliye eğitimimizi Fransız maliye tipine doğru yöneltmiş maliyecilerimiz. Klâsik maliyeyi böylece Fransızlardan almışız. Sonra birden genç nesil maliyecilerimize Anglo - Sakson ülkelerin ufukları açılmış modern maliyeyi orada tanımışlar. Oysa Fransa’da da modern maliye gelişmiş ve klâsik maliyenin sağlam temelleri üzerine oturtulmuş. Bu yapının mimarı da Henry Laufenburger’dir işte. Biz ise senelerin meydana getirdiği Fransız maliye tipine yakın bir maliye tipini yetersiz zannı ile bir kenara itip Anglo - Sakson maliye tipine hayran kaldık nedense... Geleneksel maliye anlayışı üzerine kurabilirdik bizde modern maliye anlayışımızı. Laufenburger’nin ölümü bunları düşündürdü bana...

*Laufenburger’nin Fransız maliye tipine getirdiği yenilikler.*

Fransız klâsik maliyecileri, maliye ilmini «Devletin lüzumlu harcamalarını karşılamak üzere gelir kaynakları arayan ve bulan» diye tarif ettiler ve XIX uncu asrın liberal devletini savunarak «devlet fonksiyonlarını minimum seviyede tutmalı ve bilhassa iktisadi

hayata müdahale etmeksizin koruyucu devlet «état gendarme» olarak kalmalıdır» tezini ileri sürdüler (1).

Böylece mali müessese ve mefhumların iktisadî yönü tamamen ihmal edilerek zaten o devrin aynı zamanda kamu hukukçusu olan Fransız maliyecileri bu iki ilim arasında yakın bir ilişki kurarak Sayın Profesör İ. Fazıl Pelinin dediği gibi «Kamusal hukukla maliye adeta evlendirmişlerdir» (2).

Son 30 yıl zarfında kamu giderlerinin artması ve devletin iktisadî hayata müdahalesinin gerekli görülmesi maliye ilminde Fransızları yeni meseleler üzerine eğilmenin gerektiğine inandırmıştır. Fransa'da bu yöndeki çalışmalar ilk olarak Henry Laufenburger tarafından ele alındı. Laufenburger hukukçu, iktisatçı, ve maliyeci yönleriyle çok taraflı bir insandı. Bu yüzdendir ki, O maliyeyi bir sentez disiplini haline getirmiş, iktisadi, politik, sosyal ve psikolojik yönleriyle bu bilimi derinlemesine ele almıştır. Laufenburger, muhtelif memleketlerin malî meselelerini incelemek fırsatını bulmuş ve iki nihayi uç olan Amerika ve Rusya hakkında yaptığı araştırmalar sonucu Fransa, İngiltere gibi memleketlerin bu iki ucun arasında yer almaları ve mikst bir ekonomi sistemini kabul etmeleri gerektiğini savunmuştur. O halde devletin iktisadî hayata müdahale etmesi ve düzenleyici bir rol oynaması icap etmektedir. Bunun gerçekleşmesi ise devletin gelir ve giderlerinin bu düşüncüyü gerçekleştirecek şekilde ayarlanması ile mümkün olacaktır. Bu meselenin halli maliye ilmine düşer. Mikst ekonomiyi gerçekleştirmenin en belli başlı aleti maliye politikası olduğuna göre maliye ilmi ile iktisat ilminin birbirleriyle çok yakın alâkası olması icap etmektedir. Fakat kamu maliyesi ile iktisat arasında doğan bu yakınlaşma kamu maliyesini iktisat ilminin bir dalı haline mi getirecektir? Laufenburger bu suale katıyetle hayır demiş ve maliye ile iktisat ilmi arasında çok büyük farklar olduğunu sadece muayyen noktalarda yaklaşıp birbirlerini tamamladıkları tezini savunmuş, böylece de maliye ilmine bağlı malî iktisat «économie financière» ismi altında yeni bir disiplinin doğmasında öncü olmuştur (3).

(1) *M. DUVERGER* : *Institution Financière*, 3. baskı; Paris 1969; s. 4.

(2) *İ. FAZIL PELİN* : *Finans İlimi ve Finansal Kanunlar*; İstanbul 1962; s. 27.

(3) *ALAIN BARRÈRE* : *Henry Laufenburger Économiste*; *Revue de Science Financière*; Janvier - Mars 1966 No. 1; s. 25 - 33.

*Henry Laufenburger'nin Biyografisi.*

9 Ocak 1897 de Gerstheim (Bas Rhin) de doğmuştur. 1648 senesinden beri Alsace da yerleşmiş bir Fransız köylü ailesinin çocuğudur. Strasburg Üniversitesinde Romen filolojisi okumuş (1916 - 1917). Caen hukuk fakültesinde lisans öğrenimini tamamlamıştır (1919-1921). Strasburg hukuk fakültesinde genel yarışma ödülünü birincilikle kazanmış olup aynı fakültede doktora yapmıştır (1922-1926). 1924 de iktisat doktoru ve 1926'da da hukukî ve politik ilimler doktoru ünvanını almıştır.

Profesör Charles Rist ve Edgar Allix'in yanında iktisat politikası kurlarına Pariste devam etti (1926 - 1928).

1928 senesinde de iktisat ilmi bölümünden «agrégé» ünvanını aldı.

*I — Muhtelif üniversitelerdeki çalışmaları.*

Strasburg iktisat ve hukuk fakültesinde maliye kurları verdi. Sonra aynı fakültenin iktisat politikası kürsüsünü yönetti (1928 - 1939) Bir sene orduda yüzbaşı rütbesi ile genel kurmay harp ekonomisi servisinde görev aldı. 1940-1941 seneleri arasında Bordeaux Hukuk Fakültesinde maliye dersi verdi. Paris Hukuk ve İktisat Fakültesinde 1941 ile 1958 seneleri arasında malî iktisat kürsüsü sonra da mukayeseli maliye kürsüsü başkanı olarak vazife gördü. 15 Ekim 1958 tarihinde kendi isteği ile emekli oldu. Fakat daha sonra Cenevre Hukuk, İktisat ve Sosyal İlimler Fakültesinde kamu maliyesi okuttu.

*II — Yabancı memleketlerde yapmış olduğu öğretim.*

1 — 1947 - 1948 : Zürih Üniversitesi Siyasal İlimler ve Hukuk Fakültesinde profesör Eugéne Grossmann'ın kürsüsü olan maliye kürsüsünde onun emekliye ayrılması ile iki sömestr ders verdi.

2 — 1948 - 1949, 1951 - 1952, 1953 - 1954: İstanbul Üniversitesinde maliye okuttu.

3 — 1950 - 1955 : Meksika üniversitesinde ders verdi.

*III — Kısa süreli konferans ve kurları.*

Amerikada: Kolombia Üniversitesi (New-York), Princeton, Duke

Üniversiteleri (North carolina), Harvard Üniversitesi (Cabridge, Mass).

Avrupada : Torino, Milano, Genevre, Brüksel, La Haye, Louvain, Stokholm, Atina, Thessaloniki, Frankfurt, Kiel Üniversiteleri.

Orta Doğuda : Kahire ve Ankara Üniversiteleri.

#### *IV — İlmi Özel Görevleri.*

1 — Rockefeller Bursu (1934 - 1936): Avrupa iktisadî araştırma enstitülerini ziyaret; Kredi strüktürlerinin değişmesi ve Avrupa Bankası hakkında anket.

2 — Fiscal Division, United Nations, New-York, 1952: Birkaç az gelişmiş Latin Amerika Devletinin mali bütçelerinin hazırlanması için teklif.

#### *V — Resmi Görevleri.*

1938 - 1939 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri ile yapılan müzakerelerde Fransız heyetinde vazife almıştır.

#### *VI — Şeref Payeleri.*

Chevalier de la Légion d'Honneur.

Docteur honoris causa de l'Université de Thessaloniki.

Membre de l'Institut lombardo di scienze et lettere, Milano.

Membre de l'Academia nazionale dei Lincei, Roma.

#### ESERLERİ

##### *I — Fransızcalar.*

L'Industrie sidérurgique de la Lorraine désannexée et la France, İstra, Strasbourg, 1924.

L'impôt sur le revenu des sociétés commerciales, Étude comparée, Berger - Levrault, Paris, 1926.

Cour d'Économie alsacienne :

Tome I. — Les bases matérielles, morales, juridiques.

Tome II. — En collaboration avec Pierre Pflimlin : l'industrie de Mulhouse, Recueil Sirey, Paris, 1930 - 1932.

Le commerce et l'organisation des marchés, Recueil Sirey, Paris, 1937.

L'Intervention de l'Etat en matière économique, Librairie générale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 1938.

Les banques françaises, Tome I de l'Enquête sur les changements de structure des banques et du crédit, Institut Charles - Rist, Recueil Sirey, Paris, 1940.

L'Economie allemande à l'épreuve de la guerre, Librairie Médicis, Paris, 1940.

Finances publiques et affaires privées, Presses Universitaires de France, Paris 1942.

Précis d'Economie et de législation financières en 4 volumes, depuis 1941 (4 éditions).

Traité d'Economie et de Législation financière:

Tome I. — Théorie économique et psychologique des Finances publiques, Recueil Sirey, Paris, 1957.

Tome II. — Économie du système fiscal français, national et local, avec mise à jour, 1958, Recueil Sirey, Paris, 1954.

Crédit public et Finance de guerre, Etude comparée, Librairie Médicis, Paris, 1944.

Les Finances françaises, 1939 à 1945, Librairie Médicis, Paris, 1948.

Documents financiers (Budget, recouvrements fiscaux, dette, trésor). Domat, Paris, 1948.

L'impôt, Tome I de la Collection «Réalités» Domat, Paris, 1945.

Histoire de l'impôt, Collection «Que sais - je?». Presses Universitaires de France, 1954.

Économie financière en 3 leçons, Recueil Sirey, Paris, 1950.

Finances comparées, 1<sup>er</sup> édit.; Etats - Unis, France, Grande-Bretagne Suisse, U. R. S.S. Recueil Sirey, Paris, 1947.

Editions suivantes 3<sup>e</sup> 1957, même éditeur: Etats - Unis, France, Grande - Bretagne, U.R.S.S. avec mise à jour au 1<sup>er</sup> janvier 1958.

Finance de New York, Londres, Paris; Domat, Paris, 1957-1958.

Économie des finances Suisses; Librairie de l'Université, Georg et Cie S. A. Genève., 1961. Mise à jour au 30 juin 1963.

*II — Yabancı Lisanlara Yapılan Tercümeleri.*

1 — Intervencion del Estado en la via economica, Fondo de cultura economica, Mexico, 3<sup>e</sup> édition, 1939 - 1945.

2 — Finanzas coparadas, même éditeur, Mexico, 1947 ve 1951

3 — Finanças comparadas, Edicoes financeiras, Rio de Janeiro, 1952.

4 — Mukayeseli Maliye, Sermet matbaası, İstanbul, 1956.

III — 1903 yılında Gatton Jéze in kurmuş olduğu «Revue de Science financere» in 1946 danberi müdürlüğünü yapmıştır.

*IV — Aşağıdaki dergilerin neşrinde yardımcı olmuştur.*

Revue d'économie politique, Revue de science financière, Rivista di politica economica Roma, Rivista bancaria Milano, Risparmio Milano, Mercurio Milano, Public Finance La Haye, National Tax Journal Boston, Finanzarchiv Tübingen, Revista de derecho financiero Madrit, Vs...

---

Biografik kısım aşağıdaki dergiden alınarak hazırlanmıştır :

Revue de Science Financière, Janvier - Mars 1966 No: 1 , s. 65 - 68.